

Mohamed heeft een nieuw adres

Pas na ruim 3 maanden is aan de zinloze detentie van Mohamed Rugamana een einde gekomen.

Hij is vrijgelaten omdat er geen zicht is op uitzetting. Maar er is nog geen zicht op de toekomst en de onzekerheid blijft. Stem in de Stad blijft zich onverminderd inzetten voor de zeer problematische situatie waarin sans-papiers zich in Nederland bevinden. Zie ook www.stemindestad.nl en met name:

<https://www.facebook.com/StemInDeStad/photos/a.122039937987318.1073741827.122037567987555/261282397396404/?type=1&theater>

door Marjolijn van Heemstra

Mohamed is vrij. Hij kan het zelf nog maar moeilijk geloven. Hij voelt zich niet vrij, zegt hij, eerder vogelvrij. Ruim vier maanden zat hij in vreemdelingendetentie zonder idee óf en wanneer hij er uit zou komen. In juni schreef ik een column over hem, de laatste voor de zomerstop van [deze katern] Tijd. Niet eerder kreeg ik zoveel reacties van lezers, de hele zomer bleven ze binnendruppelen.

Deze week nog kondigde een woedende lezeres aan binnenkort naar Soest af te reizen om er hoogstpersoonlijk voor te zorgen dat Mohamed zou worden vrijgelaten. Dus begin ik dit nieuwe seizoen waar ik het vorige eindigde: bij de kleine Burundees met de grote glimlach die door geen enkel land wordt erkend, al jaren systematisch van kastjes naar muren wordt gestuurd en inmiddels al vier keren vastzat.

We zitten in een vergaderruimte van Stem in de Stad, de stichting die hem onderdak verleent. Mohamed ziet er moe uit. Hij slaapt twee, hoogstens drie uur per nacht, zegt hij.

“Ik voel geen seconde rust als ik straks naar buiten loop, kunnen ze me alweer oppakken. Dan ben ik voor de zoveelste keer alles kwijt.” Over de maanden in detentie laat hij zich nauwelijks uit. Zwaar. Eenzaam. Mensen draaien door. De vorige keer dat hij vastzat, pleegde de gevangene in de cel naast hem zelfmoord. Af en toe raakte hij de bodem.

Wat hem er doorheen hielp? “Ik probeer in moeilijke situaties zoveel mogelijk aan mijn moeder te denken, zegt hij. Aan hoe we vroeger met het gezin rond het eten zaten en zij ons waarschuwde: blijf weg van vuur en blijf lachen. Als ik niet lach, blijft er niets van me over.”

En de brieven, die hielpen ook. Postzakken vol kreeg hij, de bewakers wisten niet wat ze meemaakten. Elke ochtend werd er een nieuwe stapel afgeleverd in zijn cel. Een stuk of negenhonderd brieven en kaarten, schat Mohamed, veel daarvan waren van Trouw-lezers. Hij kreeg postzegels opgestuurd, beltegoed, zelfs een scheerapparaat.

Vooraf dat laatste heeft veel voor hem betekend. “Je raakt in zo’n cel je menselijke waardigheid kwijt, je hebt nergens recht op, je bent overgeleverd. Door me te scheren liet ik de bewakers zien dat ze mij er niet onder kregen, kon ik rechtop blijven lopen, het was mijn redding.”

Hij wil degene die hem het apparaat stuurde bedanken, maar hij kan in de stapels post de brief niet meer terugvinden. Eigenlijk wil hij iedereen bedanken die hem schreef. Het helpt, het ergste is vergeten worden.

Toen hij werd vrijgelaten, liet hij zijn weinige bezittingen achter bij medegevangenen die de kleren en het beltegoed nog harder nodig hadden. Het enige wat hij meenam waren de postzakken, en het scheerapparaat.

Nu staat hij weer met zijn straatkranten bij de Hema op de Nieuwe Groenmarkt, zijn vaste plek. Mensen zijn blij dat hij terug is, hij verkoopt beter dan ooit, maar Mohamed is op van de stress en vermoeidheid.

Hoe hij nu verder gaat? Hij heeft geen idee. Voorlopig heeft hij geen dromen meer. Wel een scheerapparaat, een paar postzakken vol kaarten en brieven, en sinds vandaag een nieuw adres: Zoetestraat 15, 2011 PP Haarlem.